

SOPIMUS LIPPU- JA MAKSUJÄRJESTELMISTÄ, JOUKKOLIIKENTEEN KUSTANNUSTEN JAKAMISESTA JA HENKILÖKULJETUSTEN JÄRJESTÄMISEN YHTEISTYÖSTÄ

1. Sopijapuolet

Joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaiset:

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY) ja

Turun kaupunkiseudun joukkoliikenneviranomainen, jonka toimivalta-alueeseen kuuluvat Turun, Kaarinan, Raision, Naantalin, Liedon ja Ruskon kunnat (jäljempänä Turun viranomainen).

2. Sopimuksen tarkoitus

Tämä sopimus korvaa vuonna 2014 solmitun yhteistyösopimuksen.

Sopimus koskee EU:n palvelusopimusasetuksen mukaisesti järjestettyä liikennettä.

Sopimuksessa sovitaan yleisellä tasolla lippu- ja maksujärjestelmistä, joukkoliikenteen kustannusten jakamisesta ja liikenteen järjestämisen yhteistyöstä.

3. Lippu- ja maksujärjestelmät

3.1. Seutulippu

3.1.1. Seutulipun kelpoisuusalue

Seutulippu säilyy toistaiseksi lipputuotteena Turun seutulippualueen kaikissa kunnissa. Seutulipun kelpoisuusalue on Auran, Kaarinan, Liedon, Maskun, Mynämäen, Naantalin, Nousiaisten, Paimion, Paraisten, Raision, Ruskon, Sauvon ja Turun kunnat.

3.1.2. Seutulipun hinta ja ennakkomaksut liikenteenharjoittajalle

Turun kaupunkiseudun joukkoliikenneviranomaiseen kuuluvat kunnat (Turku, Kaarina, Raisio, Naantali, Lieto, Rusko) päättävät kukin oman kuntansa asiakashinnan. Mikäli kunta muuttaa asiakashintaa, se ilmoittaa uuden hinnan selvittäjälle viimeistään 2 kuukautta ennen uuden asiakashinnan voimaantuloa.

Kunta korvaa liikenteenharjoittajille asetetun hintavelvoitteen aiheuttaman tulon aleneman kuukausittain ao. kunnan asukkaiden seutulipulla tekemien matkojen osalta.

Ennakkomaksuna suoritetaan korvaus, jonka perustana on liikenne- ja viestintäministeriön 1.7.2008–2.12.2009 voimassa ollut taksa (korvaus = liikenne- ja viestintäministeriön taksan alentamaton perushinta – 25 %). Liikenne- ja viestintäministeriön taksan alentamaton perushinta sidotaan Tilastokeskuksen tuottamaan linja-autoliikenteen kustannusindeksin kokonaisindeksiin. Perusindeksinä käytetään huhtikuun 2008 kokonaisindeksiä (pisteluku 116,2), joka on ollut liikenne- ja viestintäministeriön viimeisimmän taksan vahvistuksen pohjana. Korvausta tarkistetaan vuosittain helmikuussa linja-autoliikenteen edellisen vuoden joulukuun indeksin mukaiseksi.

Indeksillä korjattu perushinta, jossa on huomioitu alv-kannan muutos, on:

$$per.hin. * \frac{ind.}{116,2} * \frac{1,09}{1,08}$$

per.hin. = Liikenne- ja viestintäministeriön 2.12.2009 voimassa ollut taulukon mukainen kilometriporrasteinen alentamaton perushinta

ind. = edellisen vuoden joulukuun (vuonna 2011 lokakuun) kokonaisindeksin pisteluku

Jos kustannusindeksi muuttuu olennaisesti ennen seuraavaa tarkistusajankohtaa, voidaan sopia ennakkomaksun tarkistamisesta aiemmin.

Kunta maksaa liikenteenharjoittajan valtuuttamalle selvittäjälle kuukausittain liikenteenharjoittajalle ennakkomaksuna kuuluvan korvauksen, joka on edellä olevan kappaleen mukaisesti yhteenlaskettujen ao. kunnan asukkaiden seutulipulla tekemien (toteutuneiden) matkojen korvausten summa (alentamattomat perushinnat – 25 %) ja vastaavaan aikaan myytyjen seutulippujen asiakastulojen välinen erotus (ns. liukuvan lipputuen malli).

Seutulippujärjestelmään kuuluvien tietojen kokoamisen ja korvausosuuksien perimisen hoitaa liikenteenharjoittajan valitsema selvittäjä erillisen sopimuksen mukaisesti.

3.1.3. Jälkilaskelma

ELY ja Turun viranomainen huolehtivat toimivaltaansa kuuluvien siirtymäajan liikennöintisopimusten osalta, ettei korvausta makseta liikaa. Jälkilaskennassa hyödynnetään Palko-mallia.

Mahdollisesti liikaa maksettu korvaus käytetään seuraavana vuonna maksettavien ennakkomaksujen maksamiseen, jos sopimus jatkuu. Muussa tapauksessa ELY tai Turun viranomainen perivät mahdollisesti liikaa maksetun korvauksen takaisin.

3.2 Turun viranomaisalueen lippu- ja maksujärjestelmä

Turun toimivalta-alueen kunnissa pääasiallinen lippu- ja maksujärjestelmä on Turun toimivaltaisen oma järjestelmä. Seutulippu hankitaan matkoille, jotka suuntautuvat Turun toimivalta-alueen ulkopuolelle.

Turun lippu- ja maksujärjestelmä ei lue Matkahuollon matkakortteja. Turun seutulippuun sisältyy kuitenkin vaihto-oikeus Turun toimivaltaiseen kuuluvien kuntien liikenteeseen. ELY ja Turun viranomainen ovat sopineet tilapäisestä kaksoiskorttiratkaisusta, jolla vaihtomatkat saadaan mahdollistettua 1.7.2014 alkaen.

3.3 ELY:n viranomaisalueen lippu ja maksujärjestelmä

ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvassa liikenteessä liikenteenharjoittaja tai tämän valtuuttama taho vastaa lippu- ja maksujärjestelmän toteuttamisesta. Pääasiallinen lippu- ja maksujärjestelmä on toistaiseksi Matkahuollon ylläpitämä järjestelmä. Lippu- ja maksujärjestelmässä noudatetaan matkan pituuteen perustuvaa kilometritaksaa.

3.4 ELY:n alueen uusi kausilippujärjestelmä 2021

ELY-keskus ja Turun seudullinen viranomainen toteuttavat yhteistyössä kausilippujärjestelmäkokeilun vuonna 2021, joka tähtää onnistuessaan kilpailutettuun ELY-keskuksen omistamaan järjestelmään. Kokeilun tarkoituksena on luoda tunnistepohjainen kausilippu, joka on validoitavissa vaihtoehtoisesti joko korttitunnistetta tai mobiilitunnistetta käyttäen. Kokeilussa tukeudutaan mobiilituotteiden taustajärjestelmään. Yksi kokeilun tarkoitus on päästä eroon kohdissa 3.2 ja 4.2 mainitusta kaksoiskorttimenettelystä jatko- ja liityntämatkojen osalta.

ELY-keskus ja Turun seudullinen viranomainen ovat sopineet yhteishankintojen kustannusjaosta sopimuskohtaisesti. Kustannusten jakamisesta solmittuja sopimuksia päivitetään siten, että subventioiden poistuessa lipputulorahoituksen sisältä kustannusosuuksia muutetaan vastaavasti. Tarkoituksena on, että nykytilanteen mukainen kustannusjako säilyy myös lippusubventiot huomioiden. Sopimuskumppanit hyväksyvät, että syntyneitä

kustannuksia voidaan tarkastella ja korjata jälkikäteen siten, että nykytasoinen kustannustaso säilyy molemmilla osapuolilla.

Kokeilu tehdään vain osaan Turun seutulippualueesta, joten kohdassa 4.2 mainittuja lisäkustannuksia ei voisi laskuttaa kunnilta kaikilta osin. Koska on epävarmaa, miten kustannukset saataisiin eriteltyä kuntakohtaisesti, ELY-keskus ottaa 100 % osuuden Seutulipun lisäkustannuksista vastattavakseen vuoden 2021 osalta.

Jatkomatkojen nousukorvausten osalta noudatetaan vastaavaa käytäntöä, kuten aikaisemminkin. Kokeilun piiriin tulevan matkustuksen osalta nousukorvaus maksetaan ELY-keskuksen valitseman selvittäjän taholta. Jäljelle jäävän Seutulippumatkustuksen osalta nousukorvaukset tilitetään Oy Matkahuolto Ab:n toimesta, kuten aikaisemminkin. Nousukorvausten maksamisesta ja perimisestä sellaisten matkustajien osalta, joiden kotikunta sijaitsee Turun seudullisen viranomaisen toimivalta-alueella, vastaa Turun seudullinen viranomainen tai viranomaisalueen kunta.

4. Joukkoliikenteen kustannusten jakaminen

4.1 Turun lippujen kelpoisuus ja korvaukset ELY:n ja liikenteenharjoittajien välisessä liikenteessä

Turun toimivalta-alueella suurin osa matkustajista hankkii Turun viranomaisen lipputuotteet. Liput kelpaavat Turun viranomaisen järjestämässä liikenteessä, Turun viranomaisalueella.

Liput eivät automaattisesti käy kaikessa ELY:n toimivaltaan kuuluvassa liikenteessä. Periaatteet ovat seuraavat:

- Turun lippujen kelpoisuutta viranomaisalueen rajojen sisäpuolella on vaadittu yhteisesti sopimuskohtaisesti sovituisissa ELY-keskuksen kilpailuttamissa liikennekohteissa. Nämä liikenteet täydentävät Turun viranomaisen joukkoliikennetarjontaa.
- Turun viranomainen määrittelee em. tilanteissa nousukorvauksen, joka lähtökohtaisesti on sama summa, jota Turun viranomainen perii jatkomatkojen osalta (ks. luku 4.2). Nousukorvaus kirjataan jokaista korttimatkaa kohden. Turun viranomainen maksaa nousukorvaukset liikenteenharjoittajalle ELY:n ja liikenteenharjoittajan välisessä liikennöintisopimuksessa sovitun jakotuksen mukaan. Kertalippukustannukset menevät lyhentämättömänä liikennöitsijälle ja kertalippuvaihtoja ei korvata.
- Turun seudullinen viranomaisen lippu- ja maksujärjestelmässä otetaan tämän sopimuksen voimassaoloaikana käyttöön lähimaksuominaisuus. Nousukorvauslinjojen osalta lähimaksut käsitellään kuten korttimaksut ja Turun seudullinen viranomainen suorittaa matkoista nousukorvauksen. Nousukorvaus suoritetaan kaikista lähimaksulla tehdyistä matkoista. Tätä kohtaa sovelletaan vain uusiin tehtäviin käyttöoikeussopimukseen tai sellaisiin voimassa oleviin sopimukseen, jossa liikenteenharjoittaja hyväksyy menettelyn.

4.2 Turun toimivalta-alueella seutulipulla tehtyjen jatkomatkojen korvaukset Turun viranomaiselle

Turun viranomainen hyväksyy seutulipun käytön alueellaan ja perii siitä nousukorvausta. Korvaushinta perustuu Turun viranomaisalueen joukkoliikenteen järjestämisen hintaan. Se määritellään vuosittain edellisen vuoden tilinpäätöstietojen laskelmien nojalla. Turun kaupunkiseudun joukkoliikenteen liikennepalvelujen ostosumma jaetaan Turun kaupunkiseudun matkustajamäärällä ko.vuoden aikana ja näin saatu eurohinta/matkustaja pyöristetään lähimpään viiteen senttiin. Kyseessä on verottomasta ostosummasta laskettava veroton hinta.

Korvaushinta on 25.3.2020 Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan päätöksen mukaisesti 1,90 euroa (alv 0) per nousu. Yllä todettu tilastotietoon perustuva hinta perustuu toteutuneeseen Turun kaupunkiseudun joukkoliikenteen järjestämisen hintaan.

Oy Matkahuolto Ab:n esittämän, seutulipun ylläpidon takaavan, ylimääräisen kuukausikorvauksen kustannukset jaetaan seutulippualueen kuntien kesken matkustuksen suhteessa. Matkamäärälle jyvitetty lisähinta on sopimuksen laatimishetkellä 0,50 euroa (alv 0) nousua kohti. Lisähintaa peritään niin kauan, kun Matkahuollon ylläpitämä seutulippu on käytössä ja ylimääräistä kuukausiveloitusta joudutaan maksamaan.

Jatkomatkat tullaan mahdollistamaan kaksoiskorttiratkaisulla. Seutulippua vastaan on mahdollista hankkia Turun seudun joukkoliikenteen palvelupisteestä sisäisen liikenteen matkakortti. Matkakortin hankinnasta peritään normaali maksu. Seutulipun lataaminen rinnakkaiskortille ei maksa asiakkaalle. Lataus voidaan suorittaa Turun viranomaisalueen kuntien palvelupisteissä.

5. Liikenteen järjestämisen yhteistyö

ELY ja Turun viranomainen suunnittelevat joukkoliikenteen palvelut seudullisina tai alueellisin kokonaisuuksina toimivan joukkoliikenneverkon aikaansaamiseksi. Suunnittelussa liikennetarpeet ja -palvelut pyritään sovittamaan yhteen. Eri väestöryhmien kuten lasten, nuorten, naisten, miesten, vanhusten ja vammaisten tarpeet otetaan huomioon. ELY ja Turun viranomainen toimivat joukkoliikennettä suunnitellessaan yhteistyössä toistensa ja muiden kuntien kanssa.

6. Muut sovittavat asiat

6.1. Pysäkkejä koskeva yhteistyö

ELY vastaa maantiealueiden ja Turun viranomaiseen kuuluvat kunnat katualueidensa pysäkki-infrasta. ELY maksaa pysäkkikyltit ELY:n omistamalla pysäkeillä Turun viranomaisalueella ja ko. kunnat huolehtivat niiden asentamisesta. Muista hankinnoista neuvotellaan ta-pauskohtaisesti.

ELY vastaa maantiealueiden ja Turun viranomaiseen kuuluvat kunnat katualueidensa osalta linja-autopysäkkietiedoista ja toimittaa Digiroad-järjestelmään tiedot uusista, poistuneista ja muuttuneista pysäkkietiedoista. Lisäksi ELY ilmoittaa muuttuneet tiedot myös suoraan Turun viranomaisen joukkoliikennesuunnittelijoille Turun viranomaisalueen kuntien alueelta sekä linjoilta, joiden osalta on sovittu erikseen, että Turun seudullinen joukkoliikenne tekee aikataulut.

6.2. Aikatauluyhteistyö

ELY toimittaa aikataulutiedot tällä hetkellä valtakunnallisen liikennelupajärjestelmän Vallun kautta matka.fi:hin. Useimmat sopimusliikenteenharjoittajat toimittavat aikataulutietonsa ainakin toistaiseksi Matkahuollolle.

Turun viranomaisella on omat aikataulupalvelunsa, jotka ovat nähtävissä www-sivuilla ja Turun viranomaisen reittihakupalvelussa. Turun viranomainen huolehtii aikataulutietojen välittämisestä matka.fi:hin.

Aikatauluyhteistyön kehittämisestä ja yhteensovittamisesta sovitaan myöhemmin.

6.3. Raportointi

ELY ja Turun toimivaltainen viranomainen toimittavat tarvittaessa toisilleen oman alueensa raportit myytyjen lippujen määrästä ja joukkoliikenteen käytöstä.

6.4. Joukkoliikennetyöryhmä/ tilaajaryhmä

Joukkoliikennetyöryhmään kuuluu yksi edustaja kustakin seutulippualueen kunnasta. Tarvittaessa työryhmä kuulee selvittäjän ja linja-autoalan edustajia sekä muita alan asiantuntijoita.

Joukkoliikennetyöryhmän puheenjohtajana ja sihteerinä toimii ELY-keskus. Koska alueen kuntia tavataan hankintakohtaisesti, työryhmän ei ole tarkoituksenmukaista kokoontua säännöllisesti. Joukkoliikennetyöryhmä kokoontuu vain tarvittaessa.

6.5. Seutulipun ennakkomaksun palauttaminen

ELY:n kilpailuttamien käyttöoikeussopimuslinjojen matkustamisen osalta ELY palauttaa Turun viranomaisalueen asukkaiden matkustamisesta maksetun ennakkokorvauksen Turun seudun joukkoliikenneviranomaiselle.

7. Sopimuksen voimassaoloaika ja irtisanominen

Tämä sopimus tulee voimaan 1.1.2021 ja on voimassa toistaiseksi.

Sopimuksen irtisanomisaika on kuusi (6) kuukautta. Irtisanomisaika lasketaan siitä, kun kirjallinen irtisanoutuminen on toimitettu toiselle osapuolelle.

8. Sopimusmuutokset

Sopimusosapuolet voivat muuttaa tätä sopimusta kirjallisesti. Muutokset tulevat voimaan, kun molemmat sopimusosapuolet ovat ne hyväksyneet ja allekirjoittaneet.

9. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Sopimuksen soveltamista ja tulkintaa koskevat erimielisyydet pyritään ensisijaisesti ratkaisemaan sopijapuolten välisin neuvotteluihin. Tarvittaessa erimielisyydet ratkaisee Varsinais-Suomen käräjäoikeus.

10. Allekirjoitukset

Tätä sopimusta on tehty kaksi (2) samansanaista kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Turku xx.12.2020

Sirpa Korte
Joukkoliikennejohtaja
Turun kaupunki,
Turun kaupunkiseudun joukkoliikenneviranomaisen puolesta

Hanna Lindholm
Suunnittelupäällikkö
Varsinais-Suomen ELY-keskus

Markus Kivelä
Joukkoliikenteen projektipäällikkö
Varsinais-Suomen ELY-keskus